

Granskning för detaljplan Hagby äng och kulle i Österåkers kommun KS 2012/0485

Naturskyddsföreningen ser positivt på utformningen av Hagby äng och kulle, etapp 1 som i enlighet med ÖP2040 gör att Österåkers kommun utvecklas till ett hållbart samhälle för framtida generationer.

Vi utgår från att Visionen som omnämns i Plan- och genomförandebeskrivningen (sid 3) respektive Framtidsbilder i Hållbarhetsprogrammet (nedan förkortad med HBP) ska ligga till grund för utformningen av bostadsområdet i sin helhet. Nedan lyfter vi fram de olika framtidsbilder som vi riktar särskild uppmärksamhet på främst utifrån det ekologiska perspektivet. Kommer området skapas i enlighet med dessa tror vi på en resilient och trevlig boendemiljö. Våra kommentarer och förslag till framtidsbilderna finns här nedan kursivt i rött.

- I Hagby äng och kulle är förstahandsvalet att ta sig fram till fots eller med cykel (s. 32 HBP). *Viktigt att tydligt separera gång- och cykeldel så att alla känner sig trygga. Skapa goda förutsättningar för övergång till kollektivtrafiken med väl utbyggd cykelparkering även för lådcyklar. En förutsättning är också att det övriga regionala GC-nätet byggs ut och fungerar väl till såväl Åkersberga som till Täby/Arninge.*
- I Hagby äng och kulle finns en social mångfald och det känns meningsfullt att engagera sig i sin närmiljö (s. 32 HBP). *Här kan gemensamma odlingslotter skapa hållbar gemenskap och engagemang.*
- I Hagby äng och kulle är den tekniska infrastrukturen utvecklad för att vara resilient och hållbar (sid. 38 HBP).
- I Hagby äng och kulle är behovet av transporter litet tack vare en närhet till ett stort utbud av offentlig och kommersiell service samt platser där människor kan utöva sina fritidsintressen (sid. 42 HBP).
- I Hagby äng och kulle är det lätt att välja bort bilen eftersom tillgängligheten för gående och cyklister i området är mycket god med attraktiva och gena gång- och cykelstråk (sid. 42 HBP).
- Hagby äng och kulle är tillräckligt tät och sammanhängande med omgivande stadsdelar för att ge bra förutsättningar för en god kollektivtrafik (sid. 42 HBP).
- I Hagby äng och kulle finns attraktiv kollektivtrafik där kopplingar till Roslagsbanan är givna (sid. 42 HBP).
- I Hagby äng och kullens byggnader är energieffektiva och försörjs med energi från förnybara källor (sid. 47 HBP). *Krav vid upphandling av exploatör att kräva lägst byggnadsstandard Silver. Energieffektiva byggnader och hållbara material, gärna med trästomme.*
- Fastighetsnära och lättbegripliga återvinningssystem gör att allt avfall källsorteras och mängden restavfall är låg (sid. 47 HBP). *Då antalet hundar i detta område lär bli många är det viktigt att underlätta för hundägare med väl utplacerade hundlatriner. Papperskorgar för insamling av skräp (helst i olika fraktioner och rävsäkra) under promenader genom området skapar förutsättningar att hålla området skräpfrött.*
- Separat insamling av matavfall gör att det biologiska avfallet från Hagby äng och kullens bostäder och verksamheter kan rötas och bli biogas (sid. 47 HBP).
- Hagby äng och kullens bebyggelse är sammankopplad med ett regionalt system för vatten och avlopp där näringen från avlopp återförs till jordbruksmark (sid. 47 HBP).

- I Hagby äng och kulle finns goda möjligheter för invånarna att själva och gemensamt odla en del av sina grönsaker (sid. 51 HBP). *Vi har inte noterat något markerat område för dessa odlingar men utgår från att de planeras in väl i detaljplanen från start med goda förutsättningar för att uppnå framtidsbilden.*
- Hagby äng och kulle är en stadsdel med stor tillgång till grönområden och ekosystem som innehåller ekosystemtjänster (sid. 51 HBP). *Värna gamla tallar och aspar i objekt 1 och 7 med naturvärdesklass 3 enligt genomförd NVI.*
- I Hagby äng och kulle finns en sammanhängande grönstruktur som ger utrymme för värdefulla biotoper och för spridning av arter (sid. 51 HBP). *Värna blåsipppa och liljekonvalj i objekt 1 respektive 7. Det står i planen- "För åtgärder inom biotopskyddat område måste dispens sökas". Vi hoppas att byggnadsnämnden kommer att vara restriktiv avseende dispens.*
- Hagby äng och kullens park- och gaturum utformas på ett sätt som ökar förståelsen för ekosystemen och den biologiska mångfalden (sid. 51 HBP). *Av erfarenhet vet vi att de som utför skötsel av grönområden inte alltid är informerade om den tänkta strategin för bevarande av mångfalden. Vi hoppas de blir det i detta fall.*
- Inom bebyggelsens grönstruktur finns det biotoper som lämpar sig för pollinerande insekter och för djurarter som reglerar skadedjur (sid. 51 HBP). *Här förslår vi att ta vara på möjligheten att sprida kunskap kring dessa sammanhang med informationstavlor. Om man vill ha en rik fauna måste man hålla ljusföroreningen på en så låg nivå som möjligt. Vi utgår från att den nyligen antagna Parkstrategin för Österåker kommun följs vid utformningen av grönstrukturen.*
- Hagby äng och kulle innehåller vegetation som kan bidra till bra lokalklimat och ren luft (sid. 51 HBP).
- Dammar i och i anslutning till området ansluter till en sammanhängande blåstruktur som ger utrymme för värdefulla biotoper och spridning av arter (sid. 55 HBP). *Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för kräldjuren som finns i närliggande dammarna i den nordöstra delen, samt att låta dammarna utveckla ett rikt insektsliv. Båda innebär att fisk inte ska sättas ut i dammarna då dessa äter både grodyngel och trollsländelarver. Förslaget på åtgärder med blåstruktur salamander- och grodhotell (sid 57, Hållbarhetsprogrammet) är positivt – dammarna kan användas för lärandet med biologisk mångfald. Här vill vi lyfta fram en kraftfull styrningen i avtalet med Österåkers golfklubb som troligtvis ska sköta dessa.*
- Strandlinjen längs med dammsystemet norr och öster om området är obrutna av exploatering och kan nyttjas som ett sammanhängande spridningsstråk för arter och ett rekreativområde (sid. 55 HBP).
- Vattenmiljöer och delar av dagvattenssystemet inom Hagby äng och kulle är utformat på ett sätt som ökar förståelsen för ekosystem och vattnets kretslopp (sid. 55 HBP).

Hållbart samhälle

Att skapa förutsättningarna för hållbart resande och klimatanpassad byggnation tror vi är en av nycklarna för att nå det nationella målet kring koldioxidutsläpp, nettonollutsläpp 2045. Utformningen av kommunernas lokala utbyggnad är en stor del i detta. Närheten till god kollektivtrafik är ett måste och därefter tillgång till ett omfattande och funktionellt GC-vägnät. Det ska kännas tryggt och säkert att använda enligt Visionen (s. 3 i Plan- och genomförandebeskrivning)

Våra förslag till detaljplanen för att uppnå hållbart Hagby äng och kulle:

- Mobilitetshus redan i etapp 1.

Vi ser positivt på de föreslagna antalet cyklar med 2,5 – 3 per 100 BTA beroende på område. Dock tror vi att möjligheterna för ett mobilitetshus som studeras med dess olika funktioner och service inför detaljplan, etapp 2, är ett måste redan i etapp 1 för att skapa rätta förutsättningarna för fossilfria transporter. Mobilitetshusets funktioner, med såväl parkeringsmöjligheter för bil, cykel (inkl. cyklar med låda eller dragvagn) och andra färdmedel som fler funktioner, anser vi vara ett krav och bör planeras inom etapp 1. Funktioner såsom bil-och cykelpool, verkstadsmöjligheter (främst för cykel), paketutlämning i box, kylrum för matvaruinköp som ska hämtas upp osv. Mobilitetshuset bör även ha laddstolpar för framtidens elbilar. Vi tror att detta lockar dem som ska bo i och besöka detta område.

- Verkstad för möjligt återbruk

Hållbart samhälle bygger även på återbruk av kläder, möbler, leksaker, fritidsprylar m.m. För att inte alla boende i detta område ska köpa egna verktyg för att genomföra reparationer m.m. föreslår vi en verkstad där man kan göra detta. Det skapar även social samvaro och umgänge mellan invånarna. Man lär av varandra, har trevligt och det leder till nätverksskapande. Detta kopplar vi till framtidsbilden som beskrivs ovan.

- All klimatpåverkan under nybyggnationen ska minimeras och byggupphandlingar ska ställa miljö- och klimatkrav enligt certifiering Miljöbyggnad, SGBC Silver och NollCO₂.

Bygg och anläggningssektorn i Sverige har gått samman för att tillsammans nå riksdagens mål med hjälp av Färdplan för fossilfri konkurrenskraft – Bygg- och anläggningssektorn. År 2035 ser ut som en tid då nybyggnation inte bara är klimatneutral utan även klimatpositiv, där nyproduktion av byggnader både binder kol, genererar energi och är del av en cirkulär ekonomi där materialet i byggnaderna kan ses som materialbanker. När byggnaden tjänat ut sitt syfte demonteras och återanvänds hela byggnaden. Vi föreslår att Österåker går i bräschen och upphandlar i enlighet SBGC certifiering NollCO₂.

Vi har även förstått att en ny lag och förordning träder i kraft jan 2022 gällande klimatdeklaration för byggnader. Promemorian innehåller också ett förslag till ändring av plan- och bygglagen som innebär en klimatdeklaration som omfattar själva byggfasen där Boverket är tillsynsmyndighet. Av 10 kap. 34 § 2 plan- och bygglagen (2010:900) framgår att byggnadsnämnden kan meddela ett slutbesked först efter att en klimatdeklaration har lämnats in enligt första stycket eller att byggherren visat att en sådan skyldighet inte finns.

Slutligen ser vi **att** många bra förslag på åtgärder presenteras för att uppnå ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet i Hållbarhetsprogrammet. Vi vill påpeka vikten av stark styrning och ett tydligt ansvar formulerat så att målet med föreslagna åtgärder uppnås. Vi hoppas på att detaljplaner framöver följer det som lyfts fram i Vision 2040 kring offensiv hållbarhet i kommunen.

2021-12-08

Styrelsen för Naturskyddsföreningen i Österåker
genom Maria Olausson och Philip Shaw